

Смъртта на Густавъ-Адолфа.

242 години — почти 2½ вѣка*) — се изминали отъ времето на смъртта на Густавъ-Адолфа — и тя и до днесъ не е разяснена напълно. Вижда се за това да е имало важни причини. Дѣйствително, въ самата епоха на тѣзи смъртъ протестантската и католическата партии били до толкова възбудени, раздразнени, ожесточени, озлобени една противъ друга, щото, разбира се, не било време за констатиране на истината. А при това войната не се свършила, а се продължавала още 16 години и даже съ още по голѣмо ожесточение, на голѣмо пространство и въ по голѣми размѣри. А когато тя се свършила, не само най близкитѣ свидѣтели на смъртта на Густавъ-Адолфа, но и по голѣмата частъ отъ участницитѣ въ Люценското сражение не били вече между живитѣ. Живи оставали прѣданията, които се прѣдавали отъ поколение на поколение, но и тѣ постепенно слабѣли и се изопачавали, прѣимущественно отъ духа на религиознитѣ партии, които още не сж огаснали — чудно нѣщо! — даже и въ най новитѣ времена. При това не трѣбва да се забравя, чия смъртъ служила за прѣдмѣтъ на това? — Не на нѣкой обикновенъ чловѣкъ,

генералъ или полководецъ, но на Густавъ-Адолфа, еднакво великъ като чловѣкъ, царъ и полководецъ, обожаванъ отъ шведитѣ, джбокоуважаванъ отъ протестантитѣ, особено отъ германскитѣ, като самоотверженъ и безкористенъ защитникъ на религиозната и политическа свобода на германия, но ненавиджанъ отъ католицитѣ въобще и отъ иезуититѣ особено, до такава степенъ, че тѣ го признавали и наричали не иначе, освѣнъ *врагъ на Бога и Христа!* Отъ това става ясно, какво впечатление смъртта му произвела на шведитѣ, протестантитѣ и католицитѣ. Първитѣ, джбоко огорчени и едва ли не още по вече разярени, приписали смъртта на любимия си кралъ не на нѣкой измѣнникъ изъ между шведитѣ или на нѣкой подкупенъ отъ католицитѣ убиецъ, въ което, впрочемъ, нищо невѣроятно не можало да има: ами че малко прѣди това нали Хенрихъ IV умрѣ подъ ятагана на фанатика Равалаяка, тайно въоръженъ отъ иезуититѣ! Шведитѣ даже направо посочвали убиеца — саксенъ-лауенбургския херцогъ Францъ-Албертъ. Протестантитѣ въобще и германцитѣ особено, ако и да не се увличали и да не отивали толкова надалечъ, както шведитѣ, но въ всѣки случай имъ съчувствували и били готови да вър-

*) Изданието на оригинала е въ 1875 год. Заб. прѣв.